

Isikuandmete Kaitse Üldmääruse eriettekanne

ETFL

05.06.2018

RIHO FRIEDRICHS

RATIO LEGIS OÜ

Hetkeseis

Lisaks eelmisele korrale lisandunud.....

- 01.06.2018 Isikuandmete Töötaja Üldjuhend
 - IKS teine lugemine 06.06.2018
 - AKI netilehekülg täieneb jooksvalt

01.06.2018 lisandunud õigekeelsus

- IKÜM (GDPR)
- AKS (DPO)
- Andmekaitsetingimused (privaatsuspoliitika)
- Isikuandmete töötlemisülevaade (isikuandmete töötlemise toimingute register)

01.06.2018 lisandunud uus nn Logiraamatu nõue

- Logisid pidamata ei ole võimalik järgida isikuandmete töötlemise põhimõtteid ega tagada andmete töötlemise turvalisust . Üldmäärus ei näe ette, millisel kujul logi peab pidama. Peaasi, et jälg jääks maha nii andmete sisestamise, muutmise, vaatamise, edastamise kui ka kustutamise kohta. Logide tõendusväärtuse aitab tagada nende varustamine digitaalse ajatempliga.

Incoming reisiettevõtete Q & A

Incoming ettevõtted on välisturiste teenindades olukorras, kus reisijate andmeid kogub välismaine reisikorraldaja ja edastab need Eesti reisifirmale, kes omakorda saadab neid valikuliselt edasi oma hankijatele (hotellid, laevafirmad, atraktsioonid, samuti saatkonnad).

Välismaine reisikorraldaja - Eesti reisifirma - hotell, vedaja, saatkond

Kaasvastutav - kaasvastutav - kaasvastutav

Q & A - 1

-
- Q: Mida peaks Eesti reisifirma neid andmeid edastades silmas pidama? Kas on vajalik teha kirjalikud lepingud kõikide võimalike koostööpartneritega a) kelle käest saadakse andmeid ja b) kellele edastatakse andmeid?
 - A1: Silmas peaks pidama esmalt asjaolu, et ükskõik kuskohas need andmed enne olid, on nad nüüd – Teile edastatuna IKÜM (GDPR) kaitsealas ja Teie olete see, kes sellele vastava töötlemise eest vastutab.
 - A2: Jah, IKÜM eeldab et kõigi kaasvastutajatega lepitakse vastutusalad kokku - kes mille eest vastutab (IKÜM art 26 p 1) /..... *Nad määravad kaasvastutava töötleja vastutusvaldkonna käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmisel – eelkõige mis puudutab andmesubjekti õiguste kasutamist ja kaasvastutava töötleja kohustust esitada artiklites 13 ja 14 osutatud teavet – läbipaistval viisil kindlaks **omavahelise kokkuleppega**/*
 - A3: Jah, nii sellega, kelle käest saadakse, kui sellega, kellele edastatakse.

Q & A - 2

Q: Reeglina on nii tellijatel (välismaised reisikorraldajad) kui hankijatel (hotellid, laevafirmas) juba nende enda andmete säilitamise strateegia - kas meie kui andmete edastad peaksime neist lähtuma? Mis saab kui erinevatel osapooltel on väga erinevad strateegiad?

A1: Just asjaolu, et igaühel on isikuandmete töötlemisega (sh säilitamisega) oma strateegia, tingis IKÜMi loomise vajaduse. IKÜM eesmärgiks preambula kohaselt (*recital 3*) / on **ühtlustada** füüsiliste isikute põhiõiguste ja -vabaduste kaitset isikuandmete töötlemise toimingutel ning tagada isikuandmete vaba liikumine liikmesriikide vahel.../. Seega IKÜM ise eeldab, et ongi erinevad strateegiad ja nüüd tuleb need IKÜMi „all“ ühtlustada.

Vastuste jätk..

A2: Teha tuleb (vähemalt IKÜM eeldab) seda, et kõik IKÜM kohaldamisalasse kuuluvad organisatsioonid, kes töötlevad isikuandmeid, lepivad esmalt kokku IKÜM kohaldumises nendevahelistele suhetele. S.t. tuleb esmalt KÜSIDÄ oma lepingupartnerilt, kas ta/nad on nõus, et edaspidi toimub isikuandmete edastamine IKÜM reeglite alusel. Sellist initsiatiivi ja küsimist eeldatakse. Miks? Aga seepärast, et keeldumisel on ette nähtud erandite rakendumine – nõusoleku küsimine andmesubjektilt jms. Kui on keeldunud ja nõusolekut ei saa/ei ole – ei tohi (reeglina) isikuandmeid sellistesse kolmandatesse riikidesse edastada.

A3: Samas kui tegemist on vaid **säilitamise** küsimusega, usun, et siseriiklik õigus aitab siin kõigest üle- tahtliku lepingulise rikkumise puhul aegumine 10 aastat e. õigusnõuete vastu kaitseks võib säilitada 10 aastat, tegelikult on AKI olnud varasemalt seisukohal, et see võib olla ka 13 aastat. Selliselt Teie lepingupartneri strateegia andmete säilitamisel ei puuduta üldse Teid.

Q & A - 3

Q: Saadame andmeid (näiteks majutusnimekirju) nii EU kui non-EU hotellidesse. Millised on erisused?

A: Eks see erisus seisnebki selles, et EU (ja nendega IKÜM mõttes võrdsustatud kaitsealaga) riikides võib eeldada *by default*, et IKÜM kaitsega on isikuandmed kaitstud. See muidugi ei tähenda, et mitte midagi tegema ei pea oma olemasoleva lepingulise suhtega. Vägaagi nüüdseks juba levinud on see, et pooled täpsustavad omavahelised suhted, eelkõige vastutusala, üle. Samas aga kui ka ei täpsusta, siis EU liikmesriikide osas midagi väga hullu ei ole. EU kaitsealast väljapoole (IKÜM mõttes) jäävates riikides peate olema siis ettevaatlikud elik - küsima kas sellel riigi isikuandmete vastuvõtja on nõus, et nendel andmetele kohalduvad IKÜM kaitsega võrdväärne kaitse ja kas nad on nõus ka selle eest vastutama. Kui ei ole – saab olla isikuandmete töötlemise aluseks andmesubjekti enda nõusolek. Kui seda ka ei ole - ei tohi (reeglina) andmeid sellisesse riiki edastada.

Q & A - 4

Q: Saadame andmeid välisriikide saatkondadesse viisa tegemiseks, näiteks Vene, Valgevene jne, kes ei ole meiega võrdväärne partner ja kindlasti ei saa me neid sundida allkirjastada andmete säilitamise dokumente. Kuidas toimida?

A: Andmete saatmisel saatkonda viisa tegemiseks on olukord siis järgmine - tegemist on **riigiga** - selle esindusega teises riigis, kes juba niieknaa ei ole võrdväärne lepingupartner. Teie (minu isikliku tagasihoidliku hinnangu kohaselt) saatkondadelt midagi täiendavalt üle küsima IKÜM kohaldumise kohta ei pea, kuivõrd riikide nimekiri, millised on võrdsustatud IKÜM kaitsealaga, on teada. Kui vastavat riiki selles nimekirjas ei ole, on ta ise riigina varasemalt keeldunud selle kohaldumist tunnustamast. Seega eeldus - *enne küsi*- siinkohal minu hinnangul ei päde.

Võimalik klausel

Hea klient - meievahelise lepingu täitmine eeldab, et saadaksime Teie isikuandmed viisa saamiseks sellise riigi saatkonda, millises ei ole IKÜMiga võrdväärset isikuandmete kaitset. Seetõttu ei saa me kuidagi ka Teie isikuandmete kaitset sellele vastuvõtjale saates tagada. Kui Te kirjeldatud hoiatusest hoolimata soovite, et me Teie isikuandmed viisa saamiseks riigi saatkonda esitaksime, andke selleks täiendav nõusolek, et olete teadlik vastavas riigis isikuandete nõrgast või puuduvast kaitsest, kuid sellest hoolimata soovite oma isikuandmete edastamist sellise riigi saatkonda ning antud tegevus toimub Teie omal soovil ja vastutusel.

Q & A - 5

Q: Kui välismaine reisifirma saadab andmed meile krüpteeritud kujul, kas meie peame need samuti edastama hotellidele krüpteeritult? Mis saab, kui hotell ei saa neid sel kujul kasutada ja soovib, et me saadaks need tavaliselt?

A: Krüpteerimine on andmete täiendav turvamine. Selliselt on andmed täiendavalt kaitstud. Sellega tagab Teile andmed saatnud hotell selle, et Teile saadetuna andmed kuhugi kaotsi minna ei saa ega neid näe silm, kellele need mõeldud pole. See aga omakorda ei tähenda, et ka Teie peate sellisest nõudest kinni pidama, mille üks Teie lepingupartner oma praktikas kasutusele võtnud on. Olgu märgitud, et see on hea praktika, kuivõrd tagab selle, et vastavat krüpteeringut kasutanud isik on teinud kõik, et andmed oleksid kaitstud tema vastutusallas. Võttes krüpteeringu maha ja edastades samad andmed krüpteerimata kujul, on andmed lihtsalt nõrgalt kaitstud. IKÜM ise soovitab tungivalt krüpteeringu kasutamise kasuks. (nt IKÜM Art 6 p 4 .e. ; Art 32 lg 1 a ; Art 34 p 3 a)

Q & A - 6

Q: Palume täpsemalt ülevaadet seoses andmete edastamisega kolmandatesse riikidesse (non-EU).

A: Asja reguleerib IKÜM Art 46 – kui pole EU riik ega sellega IKÜM mõttes võrdsustatud riik - - /...võib vastutav töötaja või volitatud töötaja edastada isikuandmeid kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile üksnes juhul, kui vastutav töötaja või volitatud töötaja on **sätestanud asjakohased kaitsemeetmed** ning tingimusel, et andmesubjektide kohtulikult kaitstavad õigused ja tõhusad õiguskaitsevahendid on *kättesaadavad*.../ antud olukorras ongi IKÜM klauslis kokkulepe see sätestatud asjakohane kaitsemeede, mida tuleb üritada saada.

Art 49

Kui asjakohast kaitsemeedet ei õnnestu saada kohaldub Art 49 lg 1 /võib kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile isikuandmete ühekordne või korduv edastamine olla lubatud ainult ühel järgmistest tingimustest:

- a) andmesubjekt on edastamiseks andnud selgesõnalise nõusoleku pärast seda, kui teda teavitati sellise edastamisega tema jaoks kaasnevatest võimalikest ohtudest, mis tulenevad kaitse piisavuse otsuse ja asjaomaste kaitsemeetmete puudumisest;
- b) edastamine on vajalik andmesubjekti ja vastutava töötleja vahelise lepingu täitmiseks või andmesubjekti taotluse alusel võetavate lepinguelse meetmete rakendamiseks;
- c) edastamine on vajalik, et andmesubjekti huvides sõlmida vastutava töötleja ja muu füüsilise või juriidilise isiku vahel leping või seda lepingut täita;..../

Art 49 jätk..

järgides IKÜM põhimõtet, et isikuandmed oleks kaitstud võimalikul suurel määral, **tuleb eelistada esmalt nõusolekut muudele versioonidele**. Kui nõusoleku saamine ei ole võimalik, siis alles nõusolekuta lepingu täitmiseks või lepingu sõlmimiseks. Kõigele kolmele aga peab eelnema vastuvõtjalt IKÜMi klausliga nõusoleku küsimine - Te peate suutma ära tõendada, et olete proovinud eelnevalt rakendada kaitsemeetmeid aga need ei ole kandnud vilja. Nõusoleku küsimine selles olukorras on IKÜM määratluse järgi erand. Sellele viitab *recital* 111 sätestatud tingimus - nõusolek on juhtumipõhine. (vt lõpus Art 49 ka juhendit)

Q ja A - 7

Q: seoses kohe jõustuva pakettreisidirektiiviga (PTD) on tarbijal esitada kaebus 2 aasta. See tähendab, et peame säilitama teenuse broneerimise materjale selle perioodi vältel; samas GDPR järgi peaks reisijat isikuandmed kohe kustutama. Kuidas toimida?

A: tegelikkuses ei nõua IKÜM kohest kustutamist – tegemist on väärarusaamaga. IKÜM ütleb, et kõike tohib teha aga iga töötlemise jaoks peab olema selge ja arusaadav põhjus - põhjendus. Selliselt kui mingi muu alus andmete töötlemiseks kaob, võib nende säilitamise alus ajas muutuda... (nt lepinguline alus seaduslikuks aluseks), selleks võib olla nt raamatupidamise seadus, TsÜS üldaegumistähtajad jms. lihtsalt peab olema valmis selgitama, miks (millisel eesmärgil) nii vanu andmeid alles hoitakse.

Asjakohased viited

- IKÜM - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=ET>
- Andmetöötaja üldjuhend 01.06.2018 - http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/2018.05.31_andmetootaja_uldjuhend.pdf
- IKS eelnõu - <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/e14c5e2f-b684-4aa4-a7dd-ffb76f63f395/Isikuandmete%20kaitse%20seadus>
- Art 49 – juhised (ingl. keeles) - http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/wp262_enpdf.pdf

Täna kuulamast!

Küsimused?

Riho Friedrichs

OÜ Ratio Legis

jurist

riho@lepitaja.ee

+372 507 47 91